

Aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
Drs. V.L.W.A. Heijnen,
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

19 oktober 2023

Onderwerp

Reactie drie omgevingsdiensten op de kabinetsreactie op het OvV-rapport "Industrie en omwonenden"

Geachte mevrouw Heijnen,

Op 10 oktober 2023 heeft u de kabinetsreactie op het OvV-rapport "Industrie en omwonenden" aan de Tweede Kamer gestuurd. In het Commissiedebat Externe Veiligheid d.d. 11 oktober 2023 heeft u toegezegd om binnen twee weken de Kamer te informeren over de wijze waarop de drie betreffende omgevingsdiensten reageren op de kabinetsreactie.

Om invulling te geven aan deze toezegging zenden wij - als omgevingsdiensten die de VTH-taken uitvoeren bij de onderzochte bedrijven (Tata, Chemours, APN) - u hierbij onze visie op de kabinetsreactie.

Op de eerste plaats willen wij erop wijzen dat conform de Rijkswet Onderzoeksraad voor Veiligheid wij ieder een reactie op het OvV-rapport hebben gestuurd aan de voorzitter van de OvV en aan de minister van I&W. Deze drie reacties hebben wij voor de volledigheid bij deze brief gevoegd.

De Commissie I&W van de Tweede Kamer heeft gevraagd hoe wij reageren op de kabinetsreactie op het OvV-rapport. Onze visie hierop is als volgt.

1. Gezamenlijk doel en urgentie

De OvV stelde vast dat het niet vanzelfsprekend is dat de gezondheid van omwonenden voldoende wordt beschermd. De kabinetsreactie op het rapport noemt terecht dat dit confronterende bevindingen zijn en dat een goede opvolging van de aanbevelingen van cruciaal belang is. De kabinetsreactie is heel helder op dit punt: "de gezondheid van omwonenden moet worden beschermd". Wij zijn blij dat we daarmee een gezamenlijke urgentie voelen en ook gezamenlijk het commitment uitspreken dat de aanbevelingen van de OvV goed moeten worden opgevolgd. Wij zijn positief over dit uitgangspunt in de kabinetsreactie en met name de eerste alinea's van de brief geven aan dat we met elkaar stevige stappen kunnen gaan zetten.

2. Aankondiging actie-agenda

Voor de meer concrete uitwerking kondigt de kabinetsreactie een actie-agenda aan die langs vier lijnen wordt opgebouwd. Deze actie-agenda wordt voor eind 2023 aan de Tweede Kamer aangeboden. Naar onze mening bevat de geschetste actie-agenda naast een verwijzing naar reeds bestaande beleidsinitiatieven goede onderwerpen en aanknopingspunten om tot verbetering te komen. Het versterken van kennisuitwisseling, het ontwikkelen van een afwegingskader voor gezondheid, het maken van bovenwettelijke afspraken met “maatwerkbedrijven”, het intensiveren van overleg zijn inderdaad zeer belangrijk om te komen tot een betere bescherming van de gezondheid van omwonenden.

Echter, de aankondiging van onderzoek, nader overleg over o.a. aanvullende maatregelen of het verkennen van beleidsopties biedt ons als uitvoerende omgevingsdiensten nu nog niet het instrumentarium dat nodig is om daadwerkelijk te komen tot betere bescherming van omwonenden. In de kabinetsreactie wordt aangegeven dat gezondheid volwaardig moet kunnen worden meegewogen in vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het Rijk zal hierover in gesprek treden met bevoegde gezagen en omgevingsdiensten om in kaart te brengen welke eventuele aanvullende maatregelen genomen moeten worden om gezondheid een volwaardige plek te kunnen geven. Wij hebben in onze position paper (voor het rondetafelgesprek d.d. 14 september 2023, zie bijlage) en in de bijgaande reacties op het OvV-rapport aangegeven welke aanvullende acties genomen moeten worden. De urgentie wordt benoemd in de kabinetsreactie, maar in de concrete actielijnen zien wij de noodzakelijke aanpassing van wet- en regelgeving niet terug.

Uiteraard zijn wij graag bereid om mee te werken aan de invulling van de actie-agenda en gaan we daarover graag in gesprek. Daarbij hebben we behoefte om meer helderheid te krijgen over de beschreven actielijnen, zoals:

1. De verwijzing naar de mogelijkheid van tijdelijke en/of voorwaardelijke vergunningen; ons zijn de juridische kaders daarvoor niet bekend. We vernemen graag binnen welke kaders dit nu al zou kunnen;
2. Op welke wijze het meer verplichtend maken van scherper vergunnen vanuit het Schone Lucht Akkoord vorm krijgt in wet- en regelgeving;
3. De wijze waarop de license to operate van bedrijven daadwerkelijk en meer bindend kan worden ingevuld, zodat de gezondheid van omwonenden beter kan worden beschermd en de verbinding gemaakt kan worden met de vergunning.

We willen graag bijdragen aan de actie-agenda teneinde de borging van gezondheid in de VTH-uitvoering te versterken. Naar onze mening is het echter essentieel om in dit proces een aanvullende actielijn op te nemen gericht op het versterken van het juridisch instrumentarium.

3. Aanvullende wetgeving

Ten aanzien van de inzet van wettelijke instrumenten wordt in de kabinetsreactie vooral verwezen naar bestaande beleidskaders en wetgeving. In onze gezamenlijke position paper voor het Rondetafelgesprek d.d. 14 september, in onze reacties op het OvV-rapport en in de reacties van de betrokken bevoegd gezagen wordt echter nadrukkelijk aangegeven dat het bestaande juridisch instrumentarium tekortschiet. Bij de drie onderzochte casussen zijn de wettelijke instrumenten reeds zo scherp mogelijk toegepast, maar zijn we -ook bij de rechter- tegen de grens van onze mogelijkheden aangelopen. Wij hadden daarom verwacht dat de kabinetsreactie een concrete aankondiging zou bevatten om het wettelijk instrumentarium te versterken en een inhaalslag te maken op achterblijvende wetgeving. Een “Rapid Response Team”

kan helpen om snel kennis en capaciteit bij elkaar te brengen, maar brengt geen oplossing als het team opereert binnen de huidige juridische kaders. In plaats van een response-team binnen bestaande kaders is een “Rapid Regulation Team” nodig, dat gevoed vanuit praktijkervaringen snel actie onderneemt om knelpunten in de wetgeving daadwerkelijk aan te pakken.

In onze reacties op het OvV-rapport is helder aangegeven tegen welke grenzen we aanliepen, en is ook helder op welke punten de wettelijk kaders aanscherping behoeven. We noemen enkele voorbeelden.

- In de casus Tata is aanvullende wetgeving nodig om cumulatie van emissies en de BBT-eisen voor verouderde installaties adequaat te kunnen reguleren. Voor verouderde installaties wordt nu een monitoringsverplichting in actielijn één voorgesteld, maar dit voldoet niet aan de gevraagde aanpassing van het wettelijk kader. Ook de afweging voor de cumulatie van factoren wordt bij de GGD-en neergelegd in plaats van borging in wet- en regelgeving.
- De casus Chemours maakt duidelijk dat voor potentiële Zeer Zorgwekkende Stoffen, waaronder PFAS, reguleringsmogelijkheden vereist zijn omdat in de bestaande praktijk van ZZS-classificatie we anders structureel achter de feiten aanlopen. Ook in de recente Signaalrapportage van ILT d.d. 12 oktober 2023 wordt geconstateerd dat de huidige regelgeving onvoldoende is om verspreiding van PFAS te voorkomen en dat handelen uit voorzorg nu onvoldoende mogelijk is.
- Bij de casus APN is duidelijk dat aanvullende wettelijke kaders nodig zijn om vergunningen daadwerkelijk te kunnen aanscherpen in situaties waarbij sprake is van een ‘erkende maatregel’, waardoor niet aan de emissiegrenswaarde kan worden getoetst.
- Op dit moment is er een (groot) verschil tussen wettelijke grenswaarden en de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie voor verschillende luchtverontreinigende stoffen. Aanscherping van vergunningen op basis van deze advieswaarden is daardoor feitelijk onmogelijk.

Voor de meer uitgebreide toelichting op de drie dossiers in relatie tot de wetgeving verwijzen we graag naar onze bijgevoegde reacties op het OvV-rapport. Ten aanzien van het aanpassen van wet- en regelgeving is de demissionaire status van het kabinet relevant, maar mede gelet op de tijd die voor wetgevingsprocessen nodig is en gelet op de brede steun hiervoor die uit recent aangenomen moties blijkt, is het wenselijk de voorbereiding van het wetgevende spoor nu reeds op te pakken.

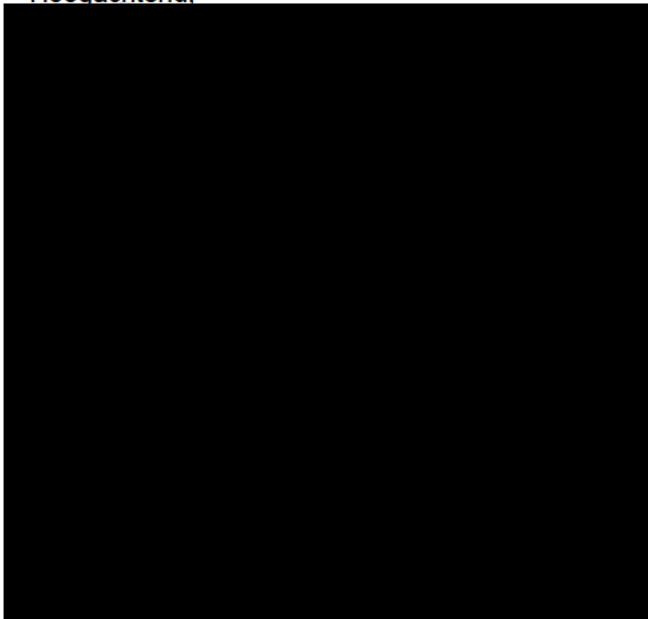
Conclusie: wetgeving als vijfde actielijn

Naar onze mening is het essentieel dat de reikwijdte van de actie-agenda ruimer is, en dat als vijfde actielijn ook een inhaalslag op de wetgeving aan de actie-agenda wordt toegevoegd. In de drie dossiers hebben we als omgevingsdiensten en bevoegde gezagen de wettelijke mogelijkheden tot het uiterste toegepast en hebben we bij de rechter de grenzen van de wetgeving ervaren. We moeten nu niet opnieuw binnen diezelfde grenzen de oplossing zoeken, maar aanvullend op de actie-agenda ook het juridisch instrumentarium verbeteren.

Wij maken graag gebruik van de uitnodiging om samen snel aan de slag te gaan met de ingezette actielijnen zoals aangegeven in de kabinetsbrief en zullen dan ook meer inhoudelijk en gedetailleerd de acties en onze aandachtspunten daarbij bespreken. Als gezamenlijke overheden kunnen en moeten we ervoor zorgen dat de gezondheid van omwonenden op korte termijn beter wordt beschermd.

Een afschrift van deze brief hebben wij gestuurd aan de Vaste Commissie voor Infrastructuur en Waterstaat van de Tweede Kamer, aan de colleges van GS van de provincies Noord- en Zuid-Holland en het college van B&W van de gemeente Nijmegen.

Hoochachtend,

Bijlagen:

- *Reactie van Omgevingsdienst Regio Nijmegen op het OvV-rapport, brief d.d. 1 oktober 2023;*
- *Reactie van Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op het OvV-rapport, brief d.d. 11 oktober 2023;*
- *Reactie van DCMR Milieudienst Rijnmond op het OvV-rapport, brief d.d. 9 oktober 2023;*
- *Position paper van de drie omgevingsdiensten t.b.v. het Rondetafelgesprek in de Tweede Kamer d.d. 14 september 2023.*

De reactie op het OvV-rapport van de colleges van GS van de provincies Zuid- en Noord-Holland en van het college van B&W van de gemeente Nijmegen zijn beschikbaar via:

- [Reactie college van GS provincie Zuid-Holland](#)
- [Reactie van college GS provincie Noord-Holland](#)
- [Reactie van college B&W gemeente Nijmegen](#)